

Läroplan

för Kulturcentrum Skånes kulturutbildning för personer med utvecklingsstörning

Inledning

Förutsättningarna för utvecklingsstörda människors möjligheter att leva ett fullvärdigt liv är helt annorlunda idag än bara för 20 år sedan. Barn med utvecklingsstörning växer idag upp hos sina föräldrar precis som alla andra barn. De stora inhumana institutionerna tillhör historien. Gruppboende med särskilt stöd, integrerade i vanliga bostadsområden har kommit istället. Antalet utvecklingsstörda med eget boende har ökat. Vad gäller formerna för sysselsättning och arbete, har de stora dagcentren splittrats upp i mindre enheter, små grupper av utvecklingsstörda och enskilda arbetar på arbetsplatser ute i samhället.

Trots dessa förändringar till det bättre, är personer med utvecklingsstörning fortfarande starkt hindrade att leva ett normalt liv som andra i samhället. Fritiden innebär för många en tillvaro med passiviserande eller ensidigt stimulerande aktiviteter som TV, video, lyssna på musik, titta i tidningar etc .

Vad gäller den fysiska hälsan, mår denna grupp påtagligt sämre än jämförbara normalgrupper. Orsaken handlar inte så mycket om neurologiska störningar utan snarare om begränsade möjligheter till fysisk aktivitet. Vid studier av lätt utvecklingsstörda psykiska hälsotillstånd har det visat sig att detta är en grupp som är mer psykiskt labil och känslig för negativa faktorer i miljön och som har en större psykisk sjuklighet än jämförelsegrupper i normalpopulationen. Erfarenheter från vårt eget land och en rad utländska studier visar att gruppen är passiv och understimulerad under en stor del av dagen eller är sysselsatt med monotona och lågstimulerande aktiviteter.

Vad gäller arbetslivet, erbjuds den utvecklingsstörde i normalfallet daglig sysselsättning på dagcenter eller arbete inom produktion, underhåll eller service, d v s aktiviteter med relativt begränsade möjligheter till allsidig träning och stimulans. Från olika hälsostudier vet vi att det krävs kompletteringar från andra mer stimulerande aktiviteter för att hälsoläget inte ska påverkas negativt.

Vad gäller utbildningssidan, saknar de elever som idag genomgått gymnasiesärskola och som har förutsättningar för vidare studier utbildningsmöjligheter helt enkelt därför att det inte finns några kvalificerade eftergymnasiala utbildningar för personer med utvecklingsstörning.

Människors lika värde är en grundläggande utgångspunkt för hur samhället skall utformas. Orättvisor måste undanröjas för att samhället ska kunna utvecklas på ett sådant sätt att vi alla får jämlika levnadsförhållanden och att vi kan medverka i utvecklingen och nå delaktighet i samhällsgemenskapen. En funktionsnedsättning blir ett handikapp först när individen möter brister i en miljö eller verksamhet.

Regeringen anser att förändringstakten mot ett tillgängligare Sverige är för låg och föreslår därför kraftfulla åtgärder för att personer med funktionshinder ska få rätt till full delaktighet, ett värdigt bemötande och möjligheter att själv bestämma över sina liv.

De nationella målen är: en samhällsgemenskap med mångfald som grund, att samhället utformas så att människor i alla åldrar blir fullt delaktiga i samhällslivet samt jämlikhet i levnadsvillkor för flickor och pojkar, kvinnor och män med funktionshinder. Man slår fast att följande arbetsområden skall prioriteras, nämligen:

- a) handikapperspektivet ska genomsyra alla samhällssektorer
- b) skapandet av ett tillgängligt samhälle och
- c) ett förbättrat bemötande.

Även om man lagstiftningsvägen slår fast att personer med funktionshinder skall kunna medverka inom samhällslivets olika områden, så räcker inte enbart formuleringar i nya lagparagrafer för att kommendera fram en utveckling mot större delaktighet i samhällslivet. Härför krävs strategier och metoder med aktiviteter som inte bara involverar den funktionshindrade utan även personal, lärare, tjänstemän och kulturinstitutioner ute i samhället. Kulturcentrum Skåne är en strategi som stärker den funktionshindrades kreativa och konstnärliga utveckling och involverar i ett konkret sammanhang samhällets olika sektorer i ett samarbete kring den funktionshindrades utbildnings-, arbets- och fritidssituation.

Grundläggande värden

Kulturcentrum Skåne vilar på demokratins grund. Verksamheten ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar. Var och en som verkar inom Kulturcentrum Skåne skall främja aktningen för varje människas egenvärde och respekten för vår gemensamma miljö.

En viktig uppgift för verksamheten är att förmedla och hos deltagarna förankra de värden som vårt samhällsliv vilar på samt beakta att varje människa är unik med oanade krafter och möjligheter, att människors olikheter har ett värde i sig, att människan är aktiv, kompetent och resursrik individ med rätt att använda sig av alla sinnen och uttrycka sig i alla språk, där talet bara är ett av många språk.

Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet med svaga och utsatta är de värden som Kulturcentrum Skåne ska gestalta och förmedla.

Varje människa har rätt till full delaktighet i samhället utifrån dennes möjlighet och förmåga.

Kulturcentrum Skånes uppgift är att låta varje enskild elev finna sin unika egenart och därigenom kunna delta i och påverka samhällets attityder gentemot personer med funktionshinder.

Vår verksamhet genomsyras av en konstnärlig inställning.

Undervisningens kultur är reflektion, där dokumentation är den självklara utgångspunkten.

Vår filosofi kring vårt arbete bygger på en pragmatisk hållning, d v s att vi i konstruktionistisk anda (Lenz-Taguchi 1997) ser vår roll som föränderlig samtidigt som vi har klart formulerade mål med vårt arbete.

Vi menar att både eleven och pedagogen är medkonstruktörer av kultur och kunskap. Det konstruktionistiska tänkandet innebär att vi betraktar vårt förhållningssätt till varandra och till miljön som någonting föränderligt och att vi själva i samverkan med andra är delaktiga i förändringen.

Förståelse och medmänsklighet

Kulturcentrum Skåne ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse.

Verksamheten skall syfta till att elevens förmåga till empati och omtanke om andra utvecklas, liksom öppenhet och respekt för skillnader i människors uppfattningar och levnadssätt. Elevernas behov av att på olika sätt få reflektera över och dela sina tankar om livsfrågor med andra skall stödjas.

Omsorg om den enskildes välbefinnande och utveckling skall prägla verksamheten.

Ingen ska utsättas för mobbning. Tendenser till trakasserier skall aktivt bekämpas. Främlingsfientlighet och intolerans måste bemötas med kunskap, öppen diskussion och aktiva insatser och genom detta också stärka den funktionshindrades egen självbild så att de känner att de har samma rättigheter som övriga i samhället.

Kulturcentrum Skåne är en social och kulturell mötesplats som har både möjlighet och skyldighet att stärka människors förmåga att leva med och förstå de värden som ligger i en kulturell och social mångfald.

En trygg identitet och medvetenhet om det egna kulturarvet samt delaktighet i det gemensamma kulturarvet stärker förmågan att förstå och leva sig in i andras villkor och värderingsgrunder.

Utbildningen skall bidra till att människor får en identitet som kan relateras till och innefatta inte bara det specifikt svenska utan också det globala perspektivet. Internationella kontakter, utbyte med utlandet samt samarbetsformer med andra utländska kulturinstitutioner skall främjas.

Saklighet och allsidighet

Kulturcentrum Skåne skall vara öppet för skilda uppfattningar och uppmuntra att de framförs. Varje elev skall ges möjlighet att bilda sig sina egna uppfattningar och göra val utifrån de egna förutsättningarna.

Alla som verkar på Kulturcentrum Skåne skall hävda de grundläggande värden som anges i Kulturcentrum Skånes läroplan och klart ta avstånd från det som strider mot dessa värden.

En likvärdig utbildning

Undervisningen skall anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Kulturcentrum Skåne skall med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk (inte bara tal) och kunskaper främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling

Rättigheter och skyldigheter

Kulturcentrum Skåne skall klargöra för elever vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter eleverna har. Målen skall vara realistiska och tydliga, samt innebära en utmaning för eleven.

Undervisningen skall bedrivas i demokratiska arbetsformer och utveckla elevernas förmåga och vilja att ta personligt ansvar och aktivt deltaga i samhällslivet.

Att Kulturcentrum Skåne är tydligt i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers rätt till inflytande och påverkan.

Kulturcentrum Skånes uppdrag

Utbildningen är eftergymnasial, treårig, konstnärlig grundutbildning med musik, teater och bild som huvudämnen.

Kulturcentrum Skåne strävar efter att styrka elevens konstnärliga uttrycksförmåga, elevens kommunikationsfärdigheter, skapa förutsättningar för en långsiktig personlighetsutveckling. Utbildningen strävar efter att ge eleven en kunskapsnivå som leder till vidrare utbildningsmöjligheter inom kultursektorn samt öppnar denna som en möjlig framtida arbetsmarknad.

Kulturcentrum Skåne skall lägga grunden för ett livslångt kreativt och konstnärligt skapande.

Den pedagogiska verksamheten skall anpassas till alla elever. Pedagogens förmåga att förstå och samspela med eleven är viktig så att eleven känner stöd i att utveckla tillit och självförtroende vilket är en förutsättning för att våga vara och uttrycka sig själv och våga ha en åsikt som kan vara olik en annans. Pedagogen är stödjande till skillnad från vårdande vilket innebär ett salutogent förhållningssätt.

Alla elever skall få erfara den tillfredsställelse det ger att göra framsteg, övervinna svårigheter och få uppleva sig vara en tillgång i gruppen.

Kulturcentrum Skåne skall vara en levande social och kulturell plats som stimulerar eleverna att ta initiativ och som utvecklar deras kreativa, sociala och kommunikativa kompetens.

I det konstnärliga och lustfyllda skapandet och lärandets olika former stimuleras fantasi, inlevelse, kommunikation och förmåga till symboliskt tänkande samt förmåga att lösa problem.

Eleven kan i den skapande processen få möjligheter att uttrycka och bearbeta upplevelser, känslor och erfarenheter.

Genom ett helhetstänkande och ett ämnesöverskridande tematiskt arbetssätt får eleverna tillgång till olika språk att kommunicera med.

Pedagogisk dokumentation och reflektion är en del av lärandet. Eleven blir aktiv i sin läroprocess och skaffar sig större kontroll över sin kunskap. Med lärarhandledning och träning blir detta en naturlig process i skolarbetet. Genom att använda datorer som hjälpmedel får eleverna en självklar tillgång till den digitala tekniken.

Kulturcentrum Skånes uppdrag att främja lärandet och det konstnärliga skapandet förutsätter en aktiv diskussion om kunskapsbegrepp. Vår filosofi kring vårt arbete bygger på en pragmatisk hållning, d v s att vi i konstruktionistisk anda ser vår roll som föränderlig samtidigt som vi har klart formulerade mål med vårt arbete.

Vi ser att både eleven och pedagogen är medkonstruktörer av kultur och kunskap.

Det konstruktionistiska tänkandet innebär att vi betraktar vårt förhållningssätt till varandra och till miljön som någonting föränderligt och att vi själva, i samverkan med andra, är delaktiga i förändringen.

Undervisningens kultur är reflektion, där dokumentation är den självklara utgångspunkten för pedagogernas kontinuerliga diskussioner. Dokumentationen blir vårt arbetsverktyg som används för fortbildning, arbetsutveckling och utvärdering. Med pedagogisk dokumentation som förhållningssätt är vi i ständig dialog med elever, kolleger, anhöriga och andra aktörer.

Kulturcentrum Skåne har ett utåtriktat förhållningssätt och arbetar därför aktivt med att skapa samverkansformer med andra skolor och kulturinstitutioner där eleverna är aktiva både som konsumenter och producenter av kultur.

MÅL OCH RIKTLINJER

Normer och värden

Skolan skall aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma demokratiska värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling.

Mål att sträva mot

Kulturcentrum Skåne skall sträva efter att varje elev utvecklar:

- Öppenhet, respekt, solidaritet och ansvar
- Förmåga att ta hänsyn till och leva sig in i andra människors situation samt vilja att hjälpa andra
- Förmåga att upptäcka, reflektera över och ta ställning till olika etiska dilemman och livsfrågor i vardagen
- Förståelse för att alla människor har lika värde oberoende av kön, social eller etnisk bakgrund
- Respekt för allt levande och omsorg om sin miljö
- Sin förmåga att göra medvetna etiska ställningstaganden grundade på kunskaper och personliga erfarenheter
- Respekt för andra människors egenvärde och integritet

Riktlinjer

Alla som arbetar på Kulturcentrum Skåne skall:

- Visa respekt för individen och medverka till att det skapas ett demokratiskt klimat där samhörighet, solidaritet och ansvar för människor också utanför den närmaste gruppen utvecklas
- I arbetet med eleverna verka för solidaritet med eftersatta grupper både i och utanför vårt land
- Aktivt motverka trakasserier mot och förtryck av individer och grupper
- Stimulera elevernas samspel och hjälpa dem att bearbeta konflikter samt reda ut missförstånd, kompromissa och respektera varandra
- Ha en rak och öppen kommunikation

Läraren skall:

- Klargöra skolans normer och värdegrunder och hur dessa är en grund för arbetet samt tillsammans med eleverna diskutera och utveckla regler för arbetet och samvaron i gruppen
- Ansvara för att varje elev får uppleva sitt eget värde och genom kontinuerliga diskussioner och reflektioner bli varse sina rättigheter i samhället
- Ansvara för att skolan tillämpar ett demokratiskt arbetssätt där eleverna aktivt deltar
- Lyfta fram och problematisera etiska dilemman och livsfrågor
- Göra eleverna uppmärksamma på att människor kan ha olika attityder och värderingar som styr deras synpunkter och handlade
- Öppet redovisa och tillsammans med eleverna analysera olika värderingar, uppfattningar och problemställningar samt konsekvenserna av dessa
- Uppmärksamma och i samråd med övrig personal vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka alla former av kränkande behandling

KUNSKAPER

Att främja lärandet och det konstnärliga skapandet förutsätter en aktiv diskussion om kunskapsbegrepp. Vi menar att både eleverna och pedagogerna är medkonstruktörer av kultur och kunskap. Kulturcentrum Skåne ska ansvara för att eleverna inhämtar och utvecklar konstnärliga kunskaper. Skolan ska bidra till elevernas harmoniska utveckling. Utforskande, nyfikenhet och lust att skapa och lära ska utgöra en grund för undervisningen.

Mål att sträva mot:

Kulturcentrum Skåne ska sträva mot att varje elev;

- Utvecklar nyfikenhet, lust och behov att skapa och lära
- Utvecklar sitt eget, personliga sätt att skapa och lära
- Utvecklar ett rikt och nyanserat konstnärligt språk samt förstår betydelsen att vårda detta språk
- Tillägnar sig goda kunskaper i de ämnen som ingår i utbildningen och lär sig använda de konstnärliga språken som ett uttrycksmedel och kommunikationsmedel
- Kan använda sina konstnärliga kunskaper som redskap för att stärka sitt självförtroende och få balans och harmoni
- Utvecklar en insikt om sitt eget lärande och utvecklar förmågan att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra
- Får insikt i hur man kan använda de konstnärliga språken som ett medel för påverkan och förändring av samhällets attityder gentemot personer med funktionshinder
- Känner trygghet och lär sig att ta hänsyn och visa respekt i samspel med andra
- Utvecklar sin identitet och känner trygghet i den
- Befäster en vana att självständigt formulera ståndpunkter
- Genom ständig reflektion över sitt skapande och lärande får insikt om sin egen förmåga att påverka sin kunskapsutveckling
- Känner delaktighet i sin egen kultur och utvecklar känsla och respekt för andra kulturer

Mål att uppnå:

Att varje elev kan omforma och uttrycka sina tankar och känslor till dikt, berättelse, musik, bild eller något av alla de språk vi har

Riktlinjer

Alla som arbetar på Kulturcentrum skall

- Samarbeta för att erbjuda en god och trygg miljö för skapande, konstnärlig verksamhet
- Ta tillvara elevernas kreativa och dynamiska förmåga
- Söka ge eleverna en realistisk självuppfattning och ett gott självförtroende

Läraren skall

- Utgå från varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande
- Skapa en positiv, lustfylld, kreativ och tillåtande inställning till den skapande och lärande processen
- Lära eleven ett alltmer undersökande och reflekterande sätt att tänka, skapa och arbeta
- Utveckla elevernas konstnärliga kompetens
- Utveckla elevernas kommunikativa och sociala kompetens
- Stimulera eleverna att skapa och söka kunskap på egen hand
- Stimulera eleverna att kritiskt granska omvärlden

ELEVENS ANSVAR OCH INFLYTANDE

De demokratiska principerna att kunna påverka, vara delaktig och ta ansvar skall omfatta alla elever.

Mål att sträva mot

Att varje elev

- Utvecklar sin förmåga att uttrycka sina tankar och åsikter och därmed ser att det är möjligt att påverka sin situation
- Utvecklar sin förmåga att ta ansvar för sina egna handlingar
- Utvecklar sin förmåga att förstå och handla efter demokratiska principer genom att få delta i olika former av samarbete och beslutsfattande

Riktlinjer

Alla som arbetar på Kulturcentrum Skåne skall

- Gemensamt med eleverna ta ansvar för den sociala, kulturella och fysiska skolmiljön

Läraren skall

- Verka för att den enskilda eleven utvecklar förmåga och vilja att ta ansvar och utöva inflytande i skolan och i samhället
- Uppmuntra elever som har svårt att framföra sina synpunkter att göra detta
- Stimulera och stödja eleverna till insikt om samhällets demokratiska rättigheter
- Se till att alla elever får möjlighet att efter ökande förmåga påverka undervisningens innehåll och arbetssätt samt delta i utvärderingen av denna

ARBETE OCH SAMHÄLLSLIV

Kulturcentrum Skåne skall aktivt arbeta med att skapa samverkansformer med andra kulturinstitutioner och kulturutbildningar i samhället. Kulturcentrum Skåne ser vikten av att ha en grundutbildning med hög kvalitet för att möjliggöra vidare studier och för att förändra samhällets attityder gentemot funktionshindrades förmåga att utveckla en hög konstnärlig, yrkesmässig kompetens.

Mål att sträva mot

Kulturcentrum Skåne ska sträva mot att varje elev

- Inhämtar tillräckliga konstnärliga kunskaper och social kompetens för att kunna driva sin konstnärliga utveckling vidare efter grundutbildningen

Riktlinjer

Kulturcentrum Skåne skall

- Aktivt arbeta för att skapa en positiv inställning från samhället sida för vidare studier inom kultur för Kulturcentrum Skånes elever
- Informera och vägleda elever till e v möjliga fortsatta studier vid önskemål
- Aktivt söka kulturella praktikplatser
- Utveckla kontakter med andra kulturutbildningar, föreningsliv och kulturinstitutioner för att öppna dessa som möjliga vägar för eleverna
- Medverka till att skapa samverkansformer med olika aktörer som arbetar med arbetsmarknadspolitiska åtgärder
- Bygga upp ett nätverk av personer och kulturella företeelser kring varje elev. Detta nätverk blir ett verktyg vilket kan tillgängliggöra kulturlivet för eleven i egenskap av aktiv producent och konsument

BEDÖMNING

Varje enskild elev har egna av lärare och elev uppsatta mål.

Varje elev får en CD - rom med sin egna personliga samling av ansträngningar, framsteg och önskade mål som sitt utbildningsbevis.

Mål att sträva mot

- Att varje elev utvecklar ett medvetande och ansvar om och för sin egen kunskap och konstnärliga förmåga

Riktlinjer

Läraren skall

- Genom utvecklingssamtal och kontinuerliga reflektioner främja elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling
- Tillsammans med varje elev sätta upp individuella, realistiska och utmanande mål

LEDNINGENS ANSVAR

Kulturcentrum Skånes ledning består av en ledningsgrupp med fördelat ansvar. Ledningsgruppen har det övergripande ansvaret för Kulturcentrum Skånes verksamhet, organisation och resultat samt att styrdokumenterna följs.

Administrativ ledare har ansvar över:

- Administration
- Ekonomi
- Bidragsinstanser
- Utvärderingar
- Redovisningar
- Kontaktnät med politiker och beslutsfattare som är adekvata för Kulturcentrum Skånes verksamhet
- Personaladministration
- Internationell verksamhet

Pedagogisk/utbildnings ansvarig ledare har ansvar över:

- Utveckla och formulera Kulturcentrum Skånes metoder och pedagogik
- Att leda, planera och fullfölja lärarnas dokumentation och reflektion
- Pedagogisk utvärdering
- Kompetensutveckling och fortbildning för lärare
- Pedagogisk anhörigkontakt
- Internationell verksamhet

Praktisk/utbildnings ansvarig ledare har ansvar över:

- Praktisk anhörigkontakt
- Praktisk dokumentation
- Informationsansvarig för personal och elever
- Praktikplatser
- Utåtriktat elevarbete, skoltidning
- Bibliotek

Källor:

Lpf 94

Lpo 94

Lpfö 98

Varför pedagogisk dokumentation, Hillevi Lenz Taguchi, HLS Förlag, 1999

Kulturcentrum Skåne